MEZARLIK YERLERİNİN İNŞAASI İLE CENAZE NAKİL VE DEFİN İŞLEMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı sıhhi açıdan mezarlık yer seçimi kriterlerinin tespiti ve ölümden define kadar bütün iş ve işlemlerin usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik sıhhi açıdan mezarlık yer seçimi kriterlerinin tespiti, mezarlık ile mezarların tesis ve inşası, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** ölüm belgesi verilmesi, cenazelerin yıkattırılması, kefenlenmesi, tabutlanması, nakli, defni ve icabı halinde mezarlıktan tekrar çıkartılması ile sağlık açısından mahsuru bulunan cenazelerin ne suretle defnolunacağı, ölü küllerinin nakli ve muhafazası ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 211 ilâ 234 üncü maddeleri, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** 11/10/2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 40 ıncı maddesi, 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 31 inci maddesi, 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 9/6/1994 tarihli ve 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun, 26/1/1939 tarihli ve 3584 sayılı Cenaze Nakline Mahsus Beynelmilel İtilafnameye İltihakımız Hakkında Kanun, 17/4/1975 tarihli ve 1887 sayılı Cenazelerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun ve 4/7/1931 tarihli ve 11410 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Mezarlıklar Hakkındaki Nizamnameye dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen,

a) Anlaşmalı ülkeler: 10/2/1937 tarihli Cenaze Nakline Mahsus Beynelmilel İtilafname veya 26/10/1973 tarihli Cenazelerin Nakli Anlaşmasına taraf olan ülkeleri,

b) Belediye: Büyükşehir, büyükşehir ilçe ve diğer belediyeleri,

c) Bulaşıcı hastalık: Etkenin bulaşma yoluna göre gerekli koruyucu önlemler alınmadığı takdirde kişiye bulaşabilen, mikroorganizmaların ve/veya ürünlerinin neden olduğu enfeksiyon hastalıklarını,

ç) Cenaze (Ölü): Tıbben beyin ve kalp ölümü gerçekleşen kişiyi,

d) Cenazeler için geçiş izin belgesi: Cenazelerin yurt dışı nakillerinde hareket edilen ülke yetkili makamları tarafından düzenlenmiş, ölünün kimlik bilgileri, ölüm tarihi ve yeri, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** ölüm şekli, nakil aracı, hareket ülkesi, yol güzergahı ve gidilecek ülke bilgilerinin yer aldığı, çok kullanılan bir yabancı dilde de yazılmış, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** Sağlık Bakanlığı Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü teşkilatı, halk sağlığı müdürlüğü veya toplum sağlığı merkezlerince doldurulan, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-1'deki belgeyi,

e) Defin: Cenazelerin şartlarına uygun olarak gömülmesini,

f) Gassal: Cenazeyi yıkamakla görevli kişiyi,

g) **(Değişik:RG-19/1/2013-28533)** Ölüm belgesi: Tabip veya ölüm belgesi düzenleme yetkilisi tarafından verilen, cenazenin defninin yapılmasının uygun olduğunu gösteren Ek-2'deki belgeyi,

ğ) **(Değişik:RG-19/1/2013-28533)** Ölüm belgesi düzenleme yetkilisi: Ölüm belgesi vermeye yetkili tabip bulunmaması halinde bahse konu belgeyi düzenlemekle yetkilendirilmiş görevliyi,

h) **(Değişik:RG-19/1/2013-28533)** Hükümet tabibi: Toplum sağlığı merkezi hekimini veya aile hekimini,

ı) Kefenleme: Cenazelerin şartlarına uygun olarak kefenlenmesini,

i) Nakil tabutu: Başka bir yerleşim yerine cenaze nakillerinde cenazenin dış ortamla irtibatını keserek mayi ve koku çıkışını önleyen, uygun muhafaza malzemesi kullanılmış tabutu,

j) **(Değişik:RG-19/1/2013-28533)** Yol izin belgesi: Bulunduğu mahal dışına nakledilecek cenazeler için tabip veya ölüm belgesi düzenleme yetkilisi veya ilgili belediyenin görevlisi tarafından verilecek ve belediyece veya köy muhtarınca onaylanacak, tabutun sızdırmazlığının sağlandığını da gösteren Ek-3'teki belgeyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
Mezarlık Yeri Seçimi ve Komisyonu

Mezarlık yerinin seçimi

MADDE 5 – (1) Mezarlık olarak seçilecek alanın, hakim rüzgarların ve akarsuların yerleşim yerinden gittiği yönde ve ulaşım yolları ile münasebeti kolay olan yerlerde olması zorunludur. Çukur veya bataklıklara ve su birikintilerinin olduğu yerlere mezarlık yapılmaz. Bu hususta hafif meyilli düzlükler tercih edilir.

(2) Toprağın jeolojik vasıfları, gömülecek cesetlerin ayrışmasına müsait, su ve havanın geçmesine izin verecek şekilde küçük taneli olmalıdır. Bu maksatla kumlu, az miktarda kireçle karışık topraklar uygundur.

Mezarlık yeri seçimi komisyonu

MADDE 6 – (1) Yeni kurulacak mezarlık alanlarının mezarlık olarak kullanımının uygun olup olmadığına, su kaynaklarına, yerleşim yerine ve insanların iskanına mahsus meskenlere mesafesine, hakim rüzgarın yönü, bölgenin coğrafi, jeolojik, meteorolojik şartları, arazi ve ulaşım imkanları gibi şartlar da göz önüne alınarak mezarlık yeri seçimi komisyonunun hazırlayacağı rapora göre il veya ilçe umumi hıfzıssıhha kurullarınca karar verilir.

(2) Mezarlık yeri seçimi için, il merkezindeki belediye ve köyler valiliğe, ilçeye bağlı belediye ve köyler ise bağlı oldukları kaymakamlığa müracaat ederler.

(3) İlde oluşturulacak komisyon; ilgili vali yardımcısının başkanlığında **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** halk sağlığı müdürlüğü, il çevre ve şehircilik müdürlüğü, il müftülüğü, il bayındırlık ve iskân müdürlüğü, il kadastro müdürlüğü, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** il gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğü ve mezarlık talebinde bulunan belediye veya köy tüzel kişiliği temsilcisinin katılımıyla oluşturulur.

(4) İlçede oluşturulacak komisyon; kaymakamın başkanlığında; **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** toplum sağlığı merkezi, ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğü, ilçe

müftülüğü, ilçe kadastro müdürlüğü temsilcileri ile **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** il çevre ve şehircilik müdürlüğünce görevlendirilecek personel ve mezarlık talebinde bulunan belediye veya köy tüzel kişiliği temsilcisinin katılımıyla oluşturulur.

(5) Mezarlık olarak seçilecek alanın özelliklerine göre mülki amirce uygun görülecek diğer kurum temsilcileri veya teknik elemanlar da mezarlık yer seçimi komisyonuna dahil edilebilir. Komisyon, ihtiyaç duyarsa diğer kurumlardan da ek bilgi ve belge isteyebilir.

(6) Komisyon, yer tetkikini gerçekleştirdikten sonra raporunu hazırlayarak il veya ilçe umumi hıfzıssıhha kuruluna sunar. Umumi hıfzıssıhha kurulu, komisyonun raporuna göre teklif edilen alanın mezarlık yeri olarak kullanımının uygun olup olmadığına karar verir. Uygun görüş verilirse rapordaki mesafeler ile diğer konular belediyece imar plan notlarına işlenir. Muhtarlıklarca da karar defterlerinde kayıt altına alınır. Uygun görüş verilerek mezarlık yeri olarak seçilen alanlar, tapu tescili yapılmadan mezarlık olarak kullanılmaz.

Mezarlıkların su kaynaklarına mesafesi

MADDE 7 – (1) Mezarlıkların su kaynaklarına mesafesinde aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

a) Mezarlıklar, insanların içme ve kullanma suyunun temini amacıyla yapılmış kuyu, göl, gölet, baraj gibi su kaynaklarından arazinin meyil durumu, mezarlığın kapasitesi ve toprağın yapısına göre, killi topraklarda en az 150 metre, kumlu topraklarda ise en az 250 metre mesafede kurulabilir. İçme ve kullanma suyu temin edilen havzaların 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğinin 17 ve 18 inci maddelerinde belirtilen mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında mezarlık yapılamaz.

b) Mezarlıklar içinde kullanılacak içme ve kullanma suları mezarlık sınırından en az 250 metre mesafeden borularla getirilir. Hidrojeolojik ve hidrolojik şartların gerektirdiği hallerde il veya ilçe hıfzıssıhha kurulunun da uygun görüşü alınmak suretiyle bu mesafe 100 metreye kadar kısaltılabilir. Daha yakın mesafedeki sulardan içme ve kullanma suyu olarak faydalanılamaz. Mezarlıklar içinde içme-kullanma suyu temini amacıyla kuyu açılamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Mezarlıkların ve Mezarların Mülkiyeti, Tesisi ve İnşası

Mezarlıkların mülkiyeti

MADDE 8 – (1) Umumî mezarlıkların mülkiyeti belediye bulunan yerlerde belediyelere, köylerde ise köy tüzel kişiliklerine aittir. Bu yerler satılamaz ve kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği yolu ile iktisap edilemez.

(2) Mezarlıklar ve şehitlikler ile mezarlar bozulamaz, tahrip edilemez ve kirletilemez. Bu yerler imar mevzuatı ile veya başka herhangi bir şekilde park, bahçe, meydan, otopark, çocuk parkı, yeşil alan gibi sahalar olarak ayrılamaz ve asli gayesi dışında hiçbir amaç için kullanılamaz. Yol geçme zorunluluğu bulunduğu İçişleri Bakanlığınca kabul edilen mezarlıklar veya bölümleri bu hükmün dışındadır. Mezarlık vasfı taşımayan mevcut mezarlıklar da mezarlık dışında başka hiç bir amaç için kullanılamaz.

(3) **(Değişik:RG-3/4/2012-28253)** Belediye tarafından mezar sahiplerine; bedel karşılığı alınan mezarların kullanım hakkının satın alan kişiye ait olduğunu, kullanım tahsisini varislerine devredilebileceğini ve bu mezar yerine yapılacak mükerrer defnin ancak varislerinin uygun göreceği kişilere ait olabileceğini belirtir, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-4'teki belge verilir. Mezar Yeri Kullanım Tahsis Belgesi verilirken başvuru

sahiplerinin beyanı esas alınır ve işlemlerin tamamlanması sürecinde başvuru sahiplerinden nüfus kayıt örneği, nüfus cüzdanı sureti veya kimlik bilgilerine ilişkin başkaca bir belge talep edilmez. Belediyeler vermiş oldukları mezar yeri kullanım tahsis belgeleriyle ilgili bilgileri elektronik ortamda kayıt altında tutmakla yükümlüdürler. Cenazenin defin işlemleri sırasında daha önce mezar yeri kullanım tahsis belgesi almış olan cenaze yakınlarından bu belgeyi belediyeye yeniden ibraz etmeleri istenmez. Bu durumda cenaze yakınlarının mezar yeri kullanım tahsisi belgesinde belirtilen T.C. kimlik numarasını beyan etmeleri yeterlidir. Mezar sahipleri sahip oldukları arazi sınırları haricinde merdiven, basamak veya bunlara benzer şeyler yapamazlar. Belediye tarafından uygun görülmesi halinde mezarlıkta çeşme veya hayrat yaptırmak isteyen kişiler taleplerini, T.C. kimlik numaraları ve iletişim bilgilerini beyan ettikleri bir dilekçe ile ilgili belediyeye bildirebilirler. Bu başvuru dilekçesi dışında başvuru sahiplerinden kimlik bilgilerine ilişkin ayrıca bir belge istenmez.

(4) Talep edilmesi durumunda mezarlığın uygun bir yerinde diğer din mensupları için, mezar adası tahsis edilebilir.

Mezarlık alanları tesis etmek

MADDE 9 – (1) Mezarlık alanlarının, tesis edilmesi, işletilmesi, işlettirilmesi, düzenlenmesi, iyi bir halde muhafazası, etrafının hayvanların girmesine mani olacak şekilde uygun duvarla ve çitle çevrilmesi, duvarların bakımlı halde bulundurulması, güneşin girmesine ve hava cereyanına mani olmayacak tarzda ağaçlandırılması ve çiçeklendirilmesi, gerekli her türlü bakım, onarım ve temizliğinin yapılması büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerince, diğer yerlerde belediyeler ve köy muhtarlıklarınca sağlanır. İhtiyaca göre birden fazla mezarlık tesis edilebilir. Birbirine sınır olan köyler için ortak bir mezarlık yapılabilir.

Mezarlık vasfı taşımayan mezarlıklar

MADDE 10 – (1) Mezarlık vasfı taşımayan mevcut mezarlıklarda gerekli düzenlemeler yapılarak cenaze defnine devam edilir.

(2) Gerekli düzenlemelerle mezarlık vasfı kazandırılamayacaksa, il veya ilçe umumî hıfzıssıhha kurulunun kararıyla yeni cenaze defnine izin verilmez. Bu mezarlıkların bakım ve onarımı bağlı bulunduğu belediye veya köy ihtiyar heyeti tarafından yapılmaya devam edilir. Bu alanlar mezarlık dışında başka hiç bir amaç için kullanılmaz.

Mezarlıkların genişliği

MADDE 11 – (1) Mezarlık olarak belirlenecek alanın asgari genişliği; "Mezarlık alanı = (o beldenin senelik en az ölüm miktarı x toprağın cesetleri tam olarak ayrıştırma müddeti (yıl) x 3.50 m²) + yollar için ayrılan alan + aile mezarlıkları için ayrılan alan + mezarlık içinde yapılacak tesisler için ayrılan alan" hesaplamasıyla bulunur. Toprağın cesedi ayrıştırma süresi mezarlık yeri seçimi komisyonunca belirlenir.

Mezarlıkların iç planı

MADDE 12 – (1) Mezarlıklar için yapılacak plan aşağıdaki hususları kapsar:

a) Mezarlığın büyüklüğüne göre, kapıdan itibaren geniş bir yol bulunur.

b) Kapıdan itibaren mezarlık duvarının iç tarafını dolaşacak bir yol bırakılır.

c) Mezarlık, lüzumu kadar yol ve küçük yollarla muntazam adalara ayrılır.

d) Uygun yerlerde, lüzumu kadar genişlikte, bir veya müteaddit meydanlar açılır.

e) Mezarlıklarda kar ve yağmur sularının birikmesini engelleyecek suyolları yapılır. Bu sular varsa umumi kanallara, yoksa üstü kapalı derin bir çukura akıtılır.

f) Özel görevli istihdam edilen mezarlıklarda, görevlilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek uygun bir bina yapılır.

h) Cenaze namazı kılınabilecek uygun bir yer ve musalla taşı bulunur.

g) Mezarlar, mezarlıklardaki adacıklar içinde ve muntazam hatlar üzerinde sıralanır ve mezarlara birbirini takip eden bir sıra numarası verilir.

h) Mezarlık içerisinde açılacak en geniş yol cenaze araba ve kamyonlarının serbestçe girip manevra yapmasına müsait olacak genişlikte yapılır.

ı) Mezarlığı şehre bağlayan yol daima iyi bir halde muhafaza edilecektir.

j) Mezarlık dahilinde en geniş yolun ve ikinci derecede yolların iki tarafı ağaçlandırılır.

k) Belediyeler tarafından, cenazelerin bekleme, yıkama ve kefenleme yerinin ihtiva edecekleri dezenfeksiyon tertipleri, memur ve müstahdemlere ait yerlerle cenazelerin hazırlama yerlerine ve mezarlıklara nasıl nakledileceği hakkında Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 22 nci maddesine göre bir yönetmelik hazırlanır.

Cenaze yıkama, kefenleme ve tabutlama yerleri

MADDE 13 – (1) Belediyeler ve köy muhtarlıklarının, cenazelerin yıkanması, kefenlenmesi, tabutlanması ve belirli bir süre muhafazası için nüfus yoğunluğuna göre gerekli olan adette cenaze hazırlama yerleri yapmaları veya cenaze hazırlama aracı hazırlamaları zorunludur.

(2) Cenaze hazırlama yerleri asgarî aşağıdaki vasıfları taşımak zorundadır:

a) Cenaze yıkama ve hazırlama yerleri tabandan itibaren en az 2 metre yüksekliğe kadar kolay yıkanıp kir barındırmayacak bir maddeyle kaplanır,

b) Yıkama için kullanılacak suyun ısıtılacağı uygun ısıtma tertibatı bulunur,

c) Cenaze yıkama yerlerinden ortaya çıkacak atık suların sıhhi bir şekilde kanalizasyon tertibatına veya fosseptik çukuruna atılması sağlanır.

(3) Cenaze hazırlama araçları asgarî aşağıdaki vasıfları taşımak zorundadır:

a) Araçların içi kolay temizlenebilir bir madde ile kaplanır,

b) Yıkama için kullanılacak yeterli miktarda suyun konulabileceği su deposu bulunur,

c) Yıkama için kullanılacak suyun ısıtılacağı uygun ısıtma tertibatı bulunur,

d) Yıkamayla oluşacak suyun araç içinde toplanarak uygun şekilde bertarafını sağlayacak atık su deposu bulunur,

e) Defne hazır cenazenin beklemesi gerektiği durumlarda bozulmaması için soğutma tertibatı bulunur.

(4) Belediyeler ve köyler ile camiler, külliyeler ve diğer yapıların bünyesindeki cenaze hazırlama yerlerinin birinci fıkraya uygunluğu ile sağlık sakıncaları bulunup bulunmadığının tetkiki, sağlık sakıncaları görülenlerin ilgililerince ıslahının sağlanması ve ıslah edilemeyenlerin kullanılmasının önlenmesi **(Ek ibare:RG-16/1/2016-29595)** mülki idare amirleri, belediyeler ve köy ihtiyar heyetlerince temin edilir.

Mezarların ebatları

MADDE 14 – (1) Mezarların büyüklüğü 1/7/1931 tarihli ve 11410 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Mezarlıklar Hakkındaki Nizamnameye uygun olarak yapılır.

(2) Mezarların ebatları ile ilgili olarak

a) Bir mezarın uzunluğunun 2 metre, eninin 80 santimetre, derinliğinin en az 1.5 metre olması,

b) Hazır beton mezarların cenaze defninden sonra koku çıkışını önlemek için üzerleri en az 60 santimetre toprakla örtülebilecek şekilde inşa edilmesi,

c) İki mezarın yan yana aralığı, baş ve ayak taraflarından birbirine mesafesi, küçük ve muntazam bir yol teşkil etmek üzere 50 santimetre olması,

d) Yedi yaşına kadar olan çocuklara mahsus mezarların aynı ada içerisinde 1 metre uzunluğunda, 50 santimetre eninde ve en az 1.5 metre derinliğinde olması

gerekir.

Mezarlık defteri

MADDE 15 – (Değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Her mezarlıkta oraya gömülen cenazelerin adı soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, baba adı, doğum tarihi, ölüm tarihi, adresi, ölüm şekli, cenaze ölüm belgesi numarası ve hangi numaralı mezara gömüldüklerini gösteren Ek-5'teki mezarlık defteri tutulur. Bu defter gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması şartıyla elektronik ortamda da tutulabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ölüm Belgesi Düzenleme Yetkilisi ve Ölüm Belgesi Düzenlenmesi (Değişik bölüm başlığı:RG-19/1/2013-28533)

Ölüm belgesi verilmesi

MADDE 16 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Ölüm resmî sağlık kurumlarında gerçekleşmiş veya cenaze resmî sağlık kurumuna getirilmiş ise, ölüm belgesi sağlık kurumunca düzenlenir ve kurumun müdür veya baştabibi tarafından tasdik edilir.

(2) Ölüm, özel sağlık kuruluşlarında gerçekleşmiş ise, ölüme sebep olan hastalık esnasında tedavi eden tabibin verdiği ölüm belgesi varsa bu belge belediye tabibi, yoksa toplum sağlığı merkezi hekimi veya aile hekimi tarafından tasdik edilmek şartıyla geçerli olur. Tasdik işlemi elektronik ortamda da yapılabilir.

(3) Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda ölüm belgesi cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde toplum sağlığı merkezi hekimi yoksa aile hekimi tarafından, bunların bulunmaması halinde ise ölüm belgesi düzenleme yetkilisi tarafından verilir.

(4) Ölüm belgesi düzenleme yetkilisi bulunmayan veya makul sürede ulaşılamadığı yerlerde ise bu belge jandarma karakol komutanları veya köy muhtarları tarafından verilir. Mesai saatleri dışında verilecek olan ölüm belgelerinin düzenlenmesi işi ilçe bazında, belediye tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimi ve aile hekimlerinin dahil olduğu nöbet sistemi ile verilir. Bu nöbet listesi toplum sağlığı merkezlerince oluşturulur, mahalli mülki amir tarafından onaylanır. Nöbet listesi oluşturulurken coğrafi şartlar göz önünde bulundurularak ilçeler birleştirilebilir. Mesai saatleri dışında ölüm belgesi düzenlenmesine ilişkin nöbet, adli hizmet nöbetleri ile birlikte verilebilir. 112 acil sağlık istasyonu görevlileri vakaya gittiklerinde ölüm gerçekleşmiş ise doğrudan ölüm belgesi düzenleyebilir. Bu nöbet uygulamasında ihtiyaç duyulan lojistik hizmetler halk sağlığı müdürlüklerince verilir.

(5) Ölüm belgesi düzenlenirken cenazenin kimliğine ilişkin gerekli inceleme ve araştırma yapılır. Bu kapsamda cenaze yakınlarından ölen kişiye ait nüfus cüzdanı aslını ölüm belgesini düzenleyen yetkililere göstermeleri istenir. Ölen kişinin nüfus cüzdanının bulunamaması durumunda ölen kişinin yakınlarından ölen kişinin adı, soyadı ve T.C.

kimlik numarasının yazılı beyanı istenir. Ölen kişinin yakınlarından ölen kişinin adı, soyadı ve T.C. kimlik numarasının yazılı beyanı dışında nüfus kayıt örneği veya kimlik bilgilerine ilişkin başkaca bir belge istenmez.

(6) Ölüm belgesi elektronik ortamda doldurulur. Ancak teknik sebeplerle kâğıt ortamında doldurulanlar beş iş günü içerisinde elektronik ortama aktarılır.

Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin tespiti ve ilanı

MADDE 17 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Belediye tabibi veya hükümet tabibi bulunmayan yerlerde mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından o mahalde görev yapan sağlık personeli, yoksa diğer kamu görevlileri, yoksa jandarma karakol komutanları veya köy muhtarlarına eğitim verilir. Eğitim sonrası başarılı olup görevlendirilecek kişilere Ek-6'daki belge verilir. Bu görevlilerin tespiti en büyük mülkî amir tarafından her yıl yeniden yapılır.

(2) Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin ad ve soyadları, unvanları, meslekleri, görev yerleri ve iletişim bilgileri ile herhangi bir sebeple ölüm anında yerleşim yerinde bulunmamaları halinde yerlerine bakmakla kimin görevli olacağı, tablo halinde halk sağlığı müdürlüğü ve toplum sağlığı merkezlerinde muhafaza edilir, köy muhtarlığı, nüfus müdürlüğü, ilgili jandarma karakol komutanlığına bildirilir, değişiklikler tabloya işlenir. Belde ve köylerde ikamet edenlere ve üçüncü şahıslara; belediyeler ve köy muhtarlıklarınca herhangi bir aksaklık olmayacak şekilde ilan edilip duyurulur.

Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin eğitimi

MADDE 18 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin eğitimi, Türkiye Halk Sağlığı Kurumunca belirlenecek müfredat çerçevesinde mülki amirlikçe yerine getirilir.

Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin görevlerinin sona ermesi

MADDE 19 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Ölüm belgesi düzenleme yetkilisinin görev yaptığı yerde belediye tabibi, toplum sağlığı merkezi hekimi veya aile hekiminin göreve başlaması durumunda ölüm belgesi düzenleme yetkilisinin görevi kendiliğinden sona erer.

Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin görevlerinden ayrılması

MADDE 20 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Ölüm belgesi düzenleme yetkililerinin görevlerinden ayrılmaları durumunda yeni görevliler zaman geçirilmeksizin belirlenir. Görevinden ayrılanlarca ölü muayenesi yapılamaz ve ölüm belgesi verilemez.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Ölüm Olaylarının Bildirilmesi

Şüpheli ölümler

MADDE 21 – (Değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Ölüyü muayene edenler veya ölüm belgesi vermeye yetkili olanlar vefat sebebinin doğal olmayan yollardan olduğuna dair şüphe veya kanaat taşıdıkları takdirde adli makamları, bulaşıcı hastalıktan olduğuna dair şüphe taşıdıklarında ise, cenazenin bulunduğu mahaldeki toplum sağlığı merkezini haberdar etmeden ölüm belgesi veremezler. Tabip olmayan yerlerde bulaşıcı hastalık şüphesiyle vefat edenler için, ölüm belgesi düzenleme yetkililerince, haberdar edilen sağlık biriminin talimatlarına göre ölü muayenesi yapılır, ölüm belgesi verilir ve defnin talimatlara uygun olarak yerine getirilmesi sağlanır.

Ölüm olaylarının nüfus müdürlüğüne bildirilmesi

MADDE 22 – (Değişik:RG-19/1/2013-28533)

(1) Ölümler, ölüm olayının meydana geldiği tarihten itibaren 10 gün içinde halk sağlığı müdürlüğü tarafından elektronik ortamda nüfus müdürlüğüne bildirilir. Ölüm olayları nüfus müdürlüğüne bildirilirken ölen kişinin nüfus cüzdanı aslı da nüfus müdürlüğüne gönderilir. Ölen kişinin nüfus cüzdanının bulunamaması durumunda ölen kişinin yakınlarından ölen kişinin adı, soyadı ve T.C. kimlik numarasının yazılı beyanı istenir. Ölen kişinin yakınlarından ölen kişinin T.C. kimlik numarasının yazılı beyanı dışında nüfus kayıt örneği veya kimliğe ilişkin başkaca bir belge istenmez.

Yabancı uyrukluların ölümü

MADDE 23 – (1) Ülkemizde turistik veya ticari amaçla ya da yerleşik olarak bulunan yabancı uyruklu kişilerin ölümlerinin aynı usullerle bildirilmesi zorunludur.

ALTINCI BÖLÜM

Cenazelerin Yıkanması, Kefenlenmesi, Tabutlanması

Cenazelerin yıkanması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar

MADDE 24 – (1) Cenazelerin yıkanması esnasında,

a) Eldiven ve önlük giyilir,

b) Ölünün kan ve kanla kirlenmiş vücut sıvılarına, ağız, göz ve bütünlüğü bozulmuş derisine temastan kaçınılır,

c) Solunum yoluyla bulaşan hastalıklardan ölenlerin yıkanması sırasında koruyucu maske takılır,

ç) **(Değişik:RG-19/1/2013-28533)** Bulaşıcı hastalık nedeni ile ölenler için ölüm belgesi veren hekimin veya ölüm belgesi düzenleme yetkilisinin bildirim yaptığı sağlık kuruluşunun talimatlarına göre ek önlemler alınır,

d) Gereken önlemler alınmasına rağmen gözle görülebilir şekilde ceset kaynaklı kan veya vücut sıvısıyla kirlenmiş cenaze yıkama yeri, tabut ve cenaze nakil aracı % 10'luk çamaşır suyu çözeltisiyle yıkanır veya bu mümkün olmadığı takdirde silinir.

Fakir ve kimsesizlerin cenaze işlemleri

MADDE 25 – (1) Fakir veya kimsesiz cenazeler; belediyece veya köy muhtarlıklarınca herhangi bir ücret alınmadan kaldırılır, yıkattırılır, kefenlenir ve gömülür. **(Ek cümle:RG-3/4/2012-28253)** Fakir veya kimsesizlerin cenaze işlemlerinde fakirliğin tespiti ile ilgili olarak cenaze yakınlarının sözlü veya yazılı beyanları esas alınır. **(Ek cümle:RG-3/4/2012-28253)** Bu kişilerden cenaze işlemlerinin tamamlanması için beyanlarını belgeleyici fakirlik ve muhtaçlık belgesi veya fakirlik ve muhtaçlık durumuna ilişkin başkaca bir belge talep edilmez.

Cenazelerin yıkanması

MADDE 26 – (1) Ölüm resmi hastanede gerçekleşmiş ise, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** ölüm belgesi alındıktan sonra cenaze, yakınlarının talebi halinde hastanenin görevli gassalları veya hastanece dışarıdan temin edilecek gassallar tarafından hastanenin gasilhanesinde yıkanır, kefenlenir ve tabutlanır.

(2) Ölüm hastane dışında gerçekleşmiş ise cenaze yakınlarının talebi halinde, cenaze nakil aracı ile belediyenin gasilhanesine getirilerek görevli gassallar tarafından yıkanır, kefenlenir, tabutlanır.

(3) Köylerde cenaze yıkanması, kefenlenmesi ve tabutlanması için köy ihtiyar heyetince uygun bir yer tesis edilir. Cenaze köy ihtiyar heyetinin temin edeceği bir gassal tarafından yıkanır, kefenlenir ve tabuta konulur.

(4) Kadın cenazeler için görevli kadın gassal yoksa belediye veya köy muhtarlığı tarafından kadın gassal temin edilir.

Mahal dışına nakledilecek cenazelerin tabutlanması

MADDE 27 – (1) Bulunduğu yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine nakledilecek cenazelerin; yolda cenazeyi sarsmayacak, koku ve sıvı akıntısına izin vermeyecek şekilde iç yalıtımı yapılmış nakil tabutu ile taşınması gereklidir. Nakle izin verecek görevlilerce, bu tarzda tabutlanmayan cenazelerin başka yerleşim yerine nakline izin verilmez.

Ülke dışına nakledilecek cenazelerin tabutlanması

MADDE 28 – (1) Ülke dışına nakledilecek cenazelerin tabutları, sızdırmaz özelliğe sahip olur ve bunların tabanına sıvı emici madde konulur. Bu tabutların en az 20 mm. kalınlığında tahtadan yapılma bir dış tabut ve kurşundan veya kendiliğinden tahrip kabiliyeti olan sıvı sızdırmayan başka bir maddeden yapılma bir iç tabuttan müteşekkil olması gerekir.

(2) İç tabut, lehimleme veya benzeri usullerle sızdırmazlığı sağlanarak dış tabutun içine konulur. İki tabutun sallanmayacak surette birbirine irtibatlandırılması sağlanmalıdır. Dış tabutun tahtaların birleştikleri yerlerin su sızdırmayacak surette olması ve tabutun kapanmasının birbirlerinden en çok 20 cm. mesafeli vidalarla temin edilmesi gerekir. Dış tabutun etrafı madenden çember sarılmak suretiyle kuvvetlendirilir.

YEDİNCİ BÖLÜM
Cenazelerin Nakli

Cenaze nakil araçlarının temini

MADDE 29 – (1) Cenazelerin kolayca ve usulü dairesinde belediye sınırları içinde nakline nezaret ve bu hususta gerekli cenaze nakil aracı, tabut ve benzeri donanımın temini belediyelerin görevidir. Belediyeler, bu görevlerini kendileri veya izin verecekleri özel şirketler vasıtasıyla yerine getirirler. Genel araçların cenaze nakli veya cenaze nakline mahsus araçların diğer amaçlarla kullanılması yasaktır.

(2) Bir köyden başka bir yerleşim yerine cenaze nakli için kullanılacak araç köyün bağlı bulunduğu mülki amirlikçe tedarik edilir.

Cenaze nakil araçlarının taşıması gereken şartlar

MADDE 30 – (1) Başka yerleşim yerine cenaze nakledecek araçlar, soğutma tertibatı ile donatılmış olmalıdır. Ancak, soğutma tertibatı bulunan özel tabut bulunması halinde veya cenazenin bozulma ihtimali bulunmayan kısa mesafeli nakillerde araçta soğutma tertibatı bulunması mecburi değildir.

(2) Cenaze nakil araçlarında uygun tertibat sağlanarak birden fazla cenaze nakli yapılabilir.

Cenazenin bulunduğu mahal içinde nakli

MADDE 31 – (1) Belediye sınırları içerisindeki cenaze nakli, belediye tarafından yapılır veya yaptırılır.

Cenazenin başka bir yerleşim yerine nakli

MADDE 32 – (1) İl dışına nakledilecek cenazeler için, belediye sağlık işleri birimlerinden ya da köy muhtarından cenazelerin fenni usullere uygun olarak tabutlandığı bilgisini de içeren, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-3'teki cenaze yol izin belgesi alınır.

Fakir cenazelerin nakli

MADDE 33 – (1) Fakir cenazelerin şehir dışı nakilleri, mahallî imkânlar ölçüsünde mülki amirce sağlanır. **(Ek cümle:RG-3/4/2012-28253)** Fakir cenazelerinin nakli işlemlerinde fakirliğin tespiti ile ilgili olarak cenaze yakınlarının sözlü veya yazılı beyanları esas alınır. **(Ek cümle:RG-3/4/2012-28253)** Bu kişilerden cenaze nakil işlemlerinin tamamlanması için beyanlarını belgeleyici fakirlik ve muhtaçlık belgesi veya fakir ve muhtaçlık durumuna ilişkin başkaca bir belge talep edilmez.

Cenazelerin yurtdışına nakli

MADDE 34 – (1) Deniz, hava ve demiryollarıyla yurtdışına yapılacak cenaze nakillerinde, belediye sağlık işleri birimlerince cenaze yol izin belgesi düzenlendikten ve ilgili sağlık biriminden cenaze geçiş izin belgesi alındıktan sonra; naklin yapılacağı yerdeki **(Ek ibare:RG-19/1/2013-28533)** Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünün sağlık işleri görevlilerine, belgeler teslim edilerek nakil gerçekleştirilir.

Anlaşmalı ülkelere cenaze nakli

MADDE 35 – (1) Anlaşmalı ülkelerden ülkemize gelecek veya ülkemizden anlaşmalı ülkelere nakledilecek her cenaze ve cenaze parçası için ölümün vuku bulduğu yerin yetkili makamından, cenazeler için geçiş izin belgesi alınacaktır. Bu belgeyle birlikte cenaze naklinin tıbbi ve kanuni açıdan hiçbir sakınca doğurmadığını ve usulüne uygun olarak tabutlandığını gösterir resmî bir belge düzenlenir.

(2) Cenaze anlaşmalı ülkeler dışında bir ülkeye götürülecekse cenaze yakınları tarafından o ülkenin cenaze nakli için istediği belgeler ve cenaze yol izin belgesi alındıktan sonra nakil işlemi yapılır.

(3) Gidilecek ülke ve transit ülkelerin anlaşmalı ülkelerden olması halinde, cenazelerin nakli konusunda mevcut ya da akdedilecek uluslararası anlaşma ve sözleşmelerin gerektirdiği belgeler dışında cenazeler için bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-1'deki geçiş izin belgesinden başka bir belge talep edilmez.

(4) Bu madde ölü küllerinin nakline uygulanmaz.

Bulaşıcı hastalıktan ölenlerin nakli

MADDE 36 – (1) Kolera, veba, çiçek, şarbon, cüzam ve ruam hastalıklarından vefat edenlerin, vefatlarının üzerinden bir sene geçmeden bulunduğu beldeden yurtiçi veya yurtdışındaki başka bir beldeye nakli yasaktır.

Yurtdışından gelen cenazeler

MADDE 37 – (1) Yabancı ülkelerden getirilen cenazelerin nakline müsaade edildiğini ve naklinde sağlık yönünden sakınca bulunmadığını gösteren cenazenin geleceği yerin yetkili makamından verilmiş cenaze nakil belgesi ibraz edilmesi zorunludur. Cenaze nakil belgesinde cenazenin kimlik numarasının, ad ve soyadının, baba adının, ölümün vuku bulduğu yerin, tarihin, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** ölüm şeklinin, nakline izin verildiğinin, naklinin sağlık sakıncası doğurmayacağı hususunun ve ilgili diğer hususların açıklıkla kaydedilmesi zorunludur.

Ölü küllerinin nakli

MADDE 38 – (1) Kendisi veya birinci derecede yakını Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayanların küllerinin ülkemize nakli yasaktır. Vatandaşlarımızın ölü küllerinin ülkemize naklinin istenildiği durumlarda; nükleer, biyolojik veya bunlar gibi bir tehlike arzetmeyip sadece ölü külü olduğunun tespitinin yapılması amacıyla, öncelikle akredite bir laboratuvarda, beyan edilen külün insan cesedinin yakılmasıyla ortaya çıkan kül olduğuyla

ilgili kapsamlı analizleri cenaze sahibi tarafından yaptırılır. Daha sonra eğer başkaca bir engel yoksa cenaze külü uygun bir mezarlıkta muhafaza edilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Cenazenin Defni

Cenazenin defni

MADDE 39 – (1) Mezarlık olarak seçilmiş yerlerden başka yerlere cenaze defni, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 211 inci maddesinde belirtilen istisna haricinde yasaktır. **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** ölüm belgesi alınmadıkça hiçbir cenaze gömülemez.

(2) Mezarlıklara, sabah saat sekizden akşam gün batıncaya kadar cenaze gömülebilir. Bu saatler dışında, zorunlu sebepler haricinde cenaze gömülemez. Zorunlu sebebin tayini belediye başkanı veya köy muhtarına aittir.

(3) Adli tıptan ve diğer resmi dairelerden gelen kimliği belirsiz cenazeler dahil olmak üzere yetkili ve görevli makamlardan **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** ölüm belgesi alınmayan cenazeler mezarlığa kabul ve defin edilemez.

(4) Bir mezar yerine mükerrer defnin ne kadar zaman sonra yapılabileceği, mezarlık yer seçimi komisyonu tarafından, toprağın cenazeyi tam olarak tahrip edebilme kabiliyetine bakılarak mezarlık yerinin tespiti esnasında 5 seneden az olmamak üzere belirlenir.

(5) **(Ek fıkra:RG-16/1/2016-29595)** 31/7/2004 tarihli ve 25539 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Adlî Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi uyarınca gömülmek üzere ailesine veya yakınlarına ya da belediyeye teslim edilen cenazeler, yirmi dört saat içinde defnedilir. Zorunlu hallerde mülki idare amiri tarafından bu süre uzatılabilir. Süresi içinde defin işlemi yapılmayan cenazeler, mülki idare amirinin kararıyla bulunduğu yerden alınarak gömülür.

(6) **(Ek fıkra:RG-16/1/2016-29595)** Mevzuatta defin görevinin mülki idare amirlerine verildiği durumlarda, defin işleminin yerine getirilmesi amacıyla mülki idare amirleri tarafından kamu kurum ve kuruluşlarına görev verilir.

Bulaşıcı hastalıktan ölenlerin defni

MADDE 40 – (1) Bulaşıcı veya salgın bir hastalıktan öldüğünden şüphelenilen cenazelerden tabip tarafından gerekli görülmesi durumunda örnek alınabilir, bu cenazelere otopsi yapılabilir.

(2) Bulaşıcı ve salgın hastalığın mevcut olduğu veya tehdit ettiği mahallerde, **(Değişik ibare:RG-19/1/2013-28533)** Halk Sağlığı Müdürlüğünce bütün cenazelerin gömülmeden önce bir tabip tarafından muayenesi zorunlu tutulabilir.

(3) Özel tedbirlere tabi olarak defni gereken cenazeler ilgili memurların gözetimi altında tabutlanıp defnolunur.

Mezardan çıkarılarak başka bir yere cenaze nakli

MADDE 41 – (1) Belediye sınırları içindeki mezarlıklardan başka bir mezarlığa nakil amacıyla cenaze çıkarılabilmesi için, belediye tabibinin, bulunmaması halinde hükümet tabibinin uygun görüşü alındıktan sonra belediyeden izin alınması gereklidir.

(2) Köy mezarlıklarından başka bir mezarlığa nakil amacıyla cenaze çıkarılabilmesi için ise, mülki idare amirince görevlendirilecek sağlık görevlisinin uygun görüşü alındıktan sonra muhtarlıkça izin verilmesi gereklidir.

(3) Kolera, veba, çiçek veya lekeli humma hastalıklarından ölmüş olanların bir sene geçmedikçe mezardan çıkarılarak başka bir mahalle nakilleri yasaktır.

(4) Baraj göl alanı içinde kalacak mezarlıklar mezar sahiplerinin talepleri halinde ilgili idare tarafından, yeni ihdas edilecek bir mezarlık alanına veya uygun bir mezarlığa nakledilir. Mezarlığın su altında kalacağı belirlenmiş muhtemel tarihten bir sene öncesi itibariyle bu mezarlığa yeni cenaze defni yapılamaz. Eğer yapılmışsa bu cenazeler mülki idare amirince görevlendirilecek sağlık görevlisinin uygun görüşü alındıktan sonra ilgili idare tarafından nakledilir.

Adli otopsi amacıyla cenazenin mezardan çıkarılması

MADDE 42 – (1) Adli otopsi amacıyla yetkili makamlarca cenazenin mezardan çıkarılması halinde belediyeye veya köy muhtarlığına bilgi verilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Mülki idare amiri tarafından alınacak tedbirler

MADDE 42/A – (Ek:RG-16/1/2016-29595)

(1) Halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğinin olumsuz etkilendiğinin mülki idare amiri tarafından tespit edilmesi durumunda bu Yönetmelikteki iş ve işlemlerin yapılması için mülki idare amirince gerekli tedbirler alınabilir.

Yürürlükten kaldırılan Yönetmelikler

MADDE 43 – (1) 3/12/1930 tarihli Ölülerin Bir Yerden Diğer Bir Yere Nakline Dair Talimatname ile 12/3/1942 gün ve 5055 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mezarlık Nizamnamesinin 8 inci Maddesinin Birinci Fıkrası Mucibince Hazırlanan Talimatname yürürlükten kaldırılmıştır.

Tapu kaydı ve tescili olmayan mezarlıklar

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Tapu kaydı ve tescili olmayan mezarlıkların kesin sınırları tespit edilir, Yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren 1 yıl içinde ilgili belediye veya köy ihtiyar heyeti tarafından tescile esas olacak haritaları yapılır veya yaptırılır, bu haritaların teknik kontrolü ve tescili Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün tescil mevzuatı çerçevesinde yapılır.

Gerekli şartları taşımayan cenaze yıkama yerleri

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Mevcut mezarlıklarda bulunan ve gerekli şartları taşımayan cenaze yıkama yerleri belediye veya köy muhtarlığı tarafından 2 yıl içinde uygun hale getirilir.

Yürürlük

MADDE 44 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 45 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini **(Değişik ibare:RG-23/5/2019-30782)** Çevre ve Şehircilik Bakanı ve Sağlık Bakanı birlikte yürütür.

EKLER					

	Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin

	Tarihi	Sayısı
	19/1/2010	27467
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazete'lerin	
	Tarihi	**Sayısı**
1.	3/4/2012	28253
2.	19/1/2013	28533
3	16/1/2016	29595
4.	23/5/2019	30782